

КОВАЧЕВСКИ: ЕНЕРГЕТСКАТА ТРАНСФОРМАЦИЈА ПОЧНА ОД ОСЛОМЕЈ, ПРОДОЛЖУВАМЕ СО ИНВЕСТИЦИИ ВО СОНЧЕВИ И ВЕТЕРНИ ЕЛЕКТРАНИ



ПОЧЕТОК НА ЕДНА ОД НАЈГОЛЕМИТЕ ИНВЕСТИЦИИ ВО ЕНЕРГЕТИКАТА-70 МИЛИОНИ ЕВРА ЗА ИЗГРАДБА НА ФОТОНАПОНСКА ЕЛЕКТРАНА ОД 100 MW ВО ОСЛОМЕЈ

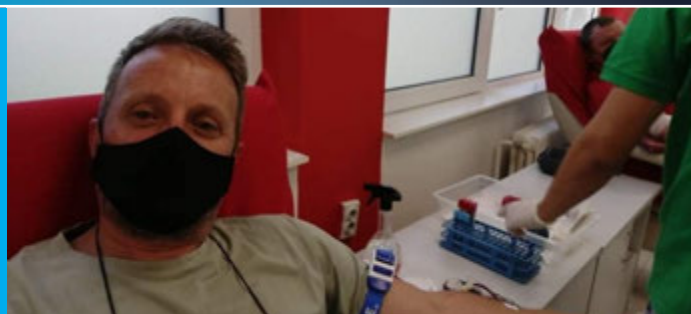


ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА РУДАРИТЕ БЛАГОДАРНОСТ ЗА НАШИТЕ КОЛЕГИ-РУДАРИ ВО РЕК „БИТОЛА“ И РЕК „ОСЛОМЕЈ“ ЗА НИВНАТА ПОСВЕТЕНОСТ ВО ИЗВРШУВАЊЕТО НА РАБОТНИТЕ ЗАДАЧИ



ПРОДОЛЖЕНИ СТИПЕНДИИТЕ НА 29 СТУДЕНТИ ОД ЧЕТИРИ УНИВЕРЗИТЕТИ

КИРЕ ПЕТРЕВСКИ ЕДЕН ОД НАЈХУМАНИТЕ КРВОДАРИТЕЛИ, ПО ВТОРПАТ ДАРУВАШЕ КРВНА ПЛАЗМА



СИНДИКАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ НА АД ЕСМ И НА РЕК „БИТОЛА“ ДОНИРАА ВОДА ЗА ПИЕЊЕ ВО ВАКЦИНАЛНИОТ ПУНКТ ВО БИТОЛА

АД ЕСМ ЌЕ ГО ЗГОЛЕМИ ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ЗА ДА ГО ЗАШТИТИ СТОПАНСТВОТО ОД ЦЕНОВЕН ШОК, А ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРИХОД ЌЕ СЕ ОСТВАРИ И ЗА КОМПАНИЈАТА И ЗА ДРЖАВАТА



Цените на електричната енергија на регионалните берзи повеќекратно се зголемуваат, така што од 56 € за MWh, што беше цена од пред неколку месеци, сега на светските берзи цената се зголеми и до 250 евра за мегават-час, и нема најава дека ќе се намалуваат. Со планот за ископ на јаглен и производство на електрична енергија, АД ЕСМ има стабилно производство и ги задоволува потребите на универзалниот снабдувач ЕВН Хоум за снабдување на домаќинствата, по цена значително пониска од пазарната, сè со цел да не се почувствува ценовен шок кај граѓаните. Но, за разлика од домаќинствата, стопанските субјекти и фирмите коишто се снабдуваат на слободниот пазар, а со оглед на енормниот пораст на цените на берзите, се соочуваат со сериозна опасност од голем ценовен удар на струјата, што е пак, главен енергенс што го користи стопанството. Од споменатите причини и по насоки од Владата на РСМ, АД ЕСМ, како гарант и стабилизатор на цената на електричната енергија, планира дополнително производство на струја, од декември 2021 до април 2022 година, за што објави меѓународен јавен повик за набавка на јаглен за работа на третиот блок во РЕК „Битола“, како и за продолжување на работењето на РЕК „Осло-

меј“. Со оваа произведена енергија ќе го зацврстиме електроенергетскиот систем, додека дополнителните количини, односно вишоците енергија, ЕСМ планира да ги продава на слободниот пазар и со тоа ќе оствари дополнителен приход и за компанијата и за државата. Стопанската комора искажа загриженост од растот на цените на електричната енергија на регионалните берзи и од можноста за прелевање на енергетската ценовна криза кај нас што ќе биде голем удар и за компаниите и за граѓаните. Од тука произлегува потребата да и ја предочи на Владата неопходноста од преземање мерки за да се обезбеди поевтина домашна електрична енергија преку АД ЕСМ. Односно, АД ЕСМ ќе ја понуди дополнително произведената електричната енергија кон стопанските субјекти по цени пониски од моменталните берзански цени, а поголеми од нашата производна цена, со што ќе го зголемиме производството и ќе продаваме со добивка, а стопанството ќе има можност да ја набави струјата по пониска цена од таа што е сега понудена на берзата. АД ЕСМ ќе го засили ископот на сопствен јаглен согласно максималните капацитети што ги има, но побарувачката на електрична енергија е таква што пресметките

покажуваат дека и со количините набавен јаглен исплатливо е да се произведува и продава. Во моментот, со високите цени на електричната енергија на берзите, коишто ќе се задржат и во следните месеци, па и во текот на следната година, поевтино, а секако и посигурно, е да се набави јаглен и да се произведе електрична енергија, отколку да се увезува по енормно скапи цени и да се ризикува дали ќе ја има доволно. Дополнителната електрична енергија што ќе ја произведеме од јагленот што ќе го набавиме, ќе ја понудиме на стопанските субјекти по цени повисоки од таа по која ја продаваме на ЕВН Хоум за домаќинствата. Со тоа ќе оствариме приход како компанија и како држава, а ќе го стабилизираме и ценовниот шок на којшто сега се изложени стопанските субјекти, а за очекување е да бидат и уште повеќе, но и институциите коишто со електрична енергија се снабдуваат на слободниот пазар. Набавката на јаглен и зголеменото производство на АД ЕСМ ќе значи и зголемување на домашниот бруто-производ, поттикнување на компаниите и корист за стопанството, а со тоа и стабилност во државата.



Весник на
„Електрани на
Северна Македонија“
 (АД ЕСМ)

Главен и одговорен уредник:
 Јасминка Аневска

Редакција на весникот:
 Катерина Лазаровска-Зафировиќ
 Методија Куновски
 Мирче Котевски
 Јован Колевски

Лектор
 Весна Муловска-Рувинова

Телефони:
 ++ 389 (0) 2 3 149 225
 ++ 389 (0) 47 206 296
 ++ 389 (0) 2 3 149 102

e-mail:
 katerina.lazarovska@elem.com.mk
 metodija.kunovski@elem.com.mk

Уредува и печати:
 ГРАФО ПРОМ ДООЕЛ - Битола

ЗАПОЧНАТИТЕ ПРОЕКТИ СЕ ОДВИВААТ СО ПРЕДВИДЕНАТА ДИНАМИКА



Генералниот директор на АД ЕСМ м-р Васко Ковачевски и директорот за развој и инвестиции Благој Гајдарџиски остварија работен состанок со тим на германската КфВ банка, предводен од Пабло Ебрадор, директор на КфВ за Југоисточна Европа. На средбата е констатирано дека проектот „Богданци“ се одвива во позитивна насока, а одлуката за изведувач ќе биде донесена наредниот месец, по што ќе започне теренската реализација на проектот. За проектите во развојна фаза, фотонапонските центри Битола

60 MW и 100 MW, исто така, е заклучено дека се одвиваат според динамиката одредена од банката. Претставниците на КфВ изразија задоволство за потпишување на договорот за Лот1 за проектот Топлификација Битола, а беше договорена и динамиката на изведба и следните чекори што ќе се преземаат. Банката изрази подготвеност да помогне за апликација за инвестициски грантови поддржани од WBIF, и да соработува со АД ЕСМ во процесот на енергетска транзиција.

ВРАБОТЕНИТЕ ВО АД ЕСМ ЌЕ БИДАТ ОБУЧУВАНИ И ЕДУЦИРАНИ ОД ДОКТОРИ НА НАУКИ ОД НАШАТА КОМПАНИЈА, ПОРАНЕШНИ ВРАБОТЕНИ И УНИВЕРЗИТЕТСКИ ПРОФЕСОРИ



На работен состанок одржан со генералниот директор на АД ЕСМ Васко Ковачевски и со вработени во компанијата од повеќе подружници кои имаат докторски титули од различни области, одредени се конкретни чекори за операционализирање на Центарот за едукација и обука (ЦЕО) на АД ЕСМ. Врвните теориски и практични знаења на нашите кадри ќе бидат употребени за континуирана едукација и надградба на вработените. Во процесот е предвидено да се организираат работилници каде што наши колеги, но и поранешни вработени т.е. пензионери од нашата компанија, како и професори од високообразовни институ-

ции, ќе организираат едукативни обуки за вработените за да се стекнат со нови знаења. Овие луѓе доброволно ќе го споделат и ќе го пренесат своето долгогодишно искуство на сегашните и на новите кадри од нашата компанија. Обуките и едукацијата се од исклучително значење особено што се наоѓаат на почеток на спроведување на енергетската трансформација, што побарува реструктурирање и консолидирање на човечките ресурси и потребните вештини. Скенирањето на сите сектори во компанијата ќе покаже во кои делови има потреба од зајакнување на одредени вештини и знаења, без оглед дали се работи за

продлабочување на знаењата од конкретната дејност, или за добивање нови од други области за поцелисходно извршување на работните задачи, како што е на пример: обезбедување основни познавања на инженерскиот кадар за јавните набавки, запознавање на дел од вработените во Секторот за комерцијални работи со основите на производниот процес и техничките побарувања, и сл. Потребата од вложување во развој на човечките ресурси е научно докажана, потврдена е практично и е прифатена како една од основните активности во менаџментот на човечките ресурси и деловното работење во развиените земји.

КОВАЧЕВСКИ: ЕНЕРГЕТСКАТА ТРАНСФОРМАЦИЈА ПОЧНА ОД ОСЛОМЕЈ, ПРОДОЛЖУВАМЕ СО ИНВЕСТИЦИИ ВО СОНЧЕВИ И ВЕТЕРНИ ЕЛЕКТРАНИ



Претседателот на Владата на Република Северна Македонија Зоран Заев, заедно со раководството на нашата компанија, ја посетија локацијата на термоелектраната „Осломеј“ во Кичево, каде што интензивно се одвиваат градежни активности за изградба на првата фотоволтаична електрана од 10 мегавати. „На местата на некогашните загадувачи, сега градиме капацитети за производство на чиста и зелена енергија. Вкупното годишно производство од оваа нова фотоволтаична електрана ќе изнесува 15 -17 гигават-часови, доволни за потребите на околу 2800 домакинства“, рече премиерот Заев. Проектот е мошне значаен, нагласи претседателот на Владата, не само од аспект

на енергетските вредности, туку и од социјален и од еколошки аспект заради фактот што со поставување на фотоволтаичните панели на постоечкиот рудник во околината на РЕК „Осломеј“ се врши рекултивација на над 15 хектари земјиште што е од големо значење за околината. Генералниот директор м-р Васко Ковачевски истакна дека изградбата на фотонапонската електрана „Осломеј“ е почеток на иницијативата со која значително ќе се зголеми производството на електрична енергија од обновливи извори, особено од сонце.

- Термоелектраната „Осломеј“ не беше во редовна работа повеќе години, а сега во делот каде што е завршена експлоатацијата на

јагленот почнавме инвестиции што ќе бидат не само во интерес на енергетскиот сектор на нашата држава, туку и во интерес на сите граѓани што живеат во Кичево и околината, - потенцира Ковачевски, и додаде дека веќе се преземени активностите за селектирање на потребните кадри од РЕК „Осломеј“ и нивна преквалификација за работа во фотонапонската електрана. Исто така, дел од работниците ќе бидат распределени на нови работни позиции за потребите на поголемата фотонапонска електрана од 100 MW што ќе се гради како јавно-приватно партнерство, така што освен посветеноста на зголемување на процентот на зелената енергија во нашиот енергетски биланс, АД ЕСМ се грижи и за социјалната компонента при енергетската транзиција. - Како компанија, ние веќе ја почнавме енергетската трансформација, конкретно во РЕК „Осломеј“. Како што може да се види во тек е изградбата на нашата сопствена 10 мегаватна фотонапонска електрана, а за уште една таква во процедура е добивањето техничка документација. Го потпишавме и големиот проект за фотонапонска електрана од 100 MW, со нашите почитувани партнери од пријателска Турција и од пријателска Бугарија. За нас како компанија ова претставува голем чекор во процесот на енергетската трансформација. ФЕ „Осломеј“ 10





MW е почеток и добар пример за енергетска транзиција, каде производствен капацитет на фосилни горива се заменува со енергетски капацитет што произведува електрична енергија од обновлив извор. Поранешните наоѓалишта на јаглен во РЕК „Осломеј“ за кусо време ќе бидат функционална 10 мегаватна фотоволтаична електрана и тој тренд на оваа, но и на други локации ќе се проширува. Проектот е значаен не само од аспект на енергетска вредност туку и од еколошки и социјален аспект. Продолжуваме со проектите за изградба на сончеви електрани и во РЕК „Битола“ каде што е планирано да заменат еден блок од термоелектраната, и нова гасна електрана во рамки на Комбинатот што ќе замени уште еден блок од РЕК „Битола“. Фотонапонски електрани ќе градиме и во Маврово, Тиквеш, Штип и Свети Николе за што имаме целосна поддршка од Владата. Паралелно, ги спроведуваме вложувањата во ветерни електрани што значи зголемување на капацитетот на ветерниот парк „Богданци“ и проектот за нов ветерен парк во Миравци. Вложуваме во хидропотенцијалот така што ги обновуваме и ревитализираме хидроелектраните, а како највисок приоритет ни останува реализацијата на капиталниот проект Чебрин, хидроелектрана што ќе донесе стабилност и сигурност на нашиот електроенергетски систем, - рече Ковачевски при посетата на новата ФЕ „Осломеј 1“.



СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА НА ТРЕТО МЕСТО МЕЃУ ЗЕМЈИТЕ ОД ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

Северна Македонија минатата година го зголеми производството на енергија од обновливи извори на 827 мегавати, што претставува раст од 10,1 процент и е во рамки на светскиот просек на зголемување од 10,3 отсто, објави специјализираниот портал „Балкан Грин Енерџи Њуз“. Со ваквиот раст земјата се најде на трето место меѓу земјите од Југоисточна Европа, зад Кипар кој забележа зголемување на производството на енергија од обновливи извори за 15,2 отсто на 371 мегавати и Турција со раст од 10,8 проценти на 49,4 гигавати. Зад Северна Македонија се најдоа Грција со зголемување за 9,5 проценти на 10,9 гигавати, Албанија со раст од 6 отсто на 2,3 гигавати и Хрватска која го зголеми капацитетот на производство на енергија од обновливи извори за 5,1 проценти на 3,2 гигавати. Останатите земји од Југоисточна Европа забележаа

многу низок раст на искористувањето на обновливите извори на енергија, посочува порталот.

Според податоците на Меѓународната агенција за обновлива енергија (ИПЕНА) глобалниот капацитет на производството на енергија од обновливи извори во 2020 година е зголемен за 10,3 проценти, на нешто помалку од 2,8 теравати. Економскиот пад предизвикан од пандемијата на коронавирусот остави длабоки последици на целата планета, но обновливата енергија продолжи да бележи раст. Импресивно е и тоа што соларната енергија и енергијата на ветерот заедно сочинуваат 91 процент од новите инсталации. Соларната енергија имаше најголем раст од сите технологии од 22 отсто на 714 гигавати, следена од енергијата на ветерот со раст од 18 проценти на 733 гигавати.



ПОЧЕТОК НА ЕДНА ОД НАЈГОЛЕМИТЕ ИНВЕСТИЦИИ ВО ЕНЕРГЕТИКАТА - 70 МИЛИОНИ ЕВРА ЗА ИЗГРАДБА НА ФОТОНАПОНСКА ЕЛЕКТРАНА ОД 100 МЕГАВАТИ ВО ОСЛОМЕЈ



АД ЕСМ потпиша договори со две реномирани фирми за изградба на фотонапонска електрана во Осломеј од 100 мегавати. Ова е почеток на една од најголемите инвестиции во енергетиката, во обновливите извори за производство на електрична енергија. Вредноста на инвестицијата е 70 милиони евра, а постапката успешно се реализираше по пат на јавно - приватно партнерство. „Фотонапонската електрана од 100 мегавати е конципирана како две постројки од по 50 MW каде што АД ЕСМ ќе биде јавниот партнер со компанијата „Фортис Енерџи Електрик“ од Турција во едната електрана, а во другата електрана со „Солар про“ од Бугарија. Споменатите две компании имаа најдобри понуди на јавно објавениот повик. За возврат, приватните партнери на ЕСМ ќе му исплаќаат надоместок за јавно-приватно партнерство во износ соодветен на 18% и 18,5% од произведената електрична енергија за час“, објасни премиерот Заев и додаде дека заработката на државата според пресметките би се движела до 1,5 милиони евра годишно. Во своето обраќање, премиерот се осврна и на енергетската транзиција на земјата, за која

рече дека е развиен сериозен енергетски стратески план како една од точките на Акција 21 и во Интервентниот план за инвестиции 2021-2027. Само за минатата година зголемено е производството на енергија од обновливи извори на 827 мегавати, што претставува раст од 10,1% што е во рамки на светскиот просек на зголемување од 10,3 отсто. До 2030 година следува постепено затворање на термоелектраните, на сите три блока во РЕК „Битола“ и еден блок во РЕК „Осломеј“. Со процесот на енергетска транзиција и спроведувањето на праведна транзиција (just transition) во енергетскиот сектор, предвидено е воведување на еколошки такси за загадувачите, вклучувајќи ги и нафтените деривати, а во наредните години и еколошка такса на јагленот и производството на електрична енергија од јаглен, во согласност со политиките на Европската Унија и обврските од Парискиот договор. Средствата од овие еколошки такси ќе бидат исклучиво наменети за други и нови проекти за зелена енергија. Владата донесе Стратегија за развој на енергетиката до 2040 година каде што се предвидени

три сценарија, основно, умерено и зелено сценарио. Добивме поттик од невладиниот сектор и од меѓународните организации да го имплементираме зеленото сценарио, што значи поголеми вложувања во чиста енергија, максимално користење на обновливите извори на енергија, поттикнување на енергетската ефикасност и како крајна цел целосно затворање на термоелектраните на јаглен. Генералниот директор на нашата компанија м-р Васко Ковачевски истакна дека договорот за јавно-приватно партнерство ќе биде во траење од 35 години, по што приватниот партнер е обврзан да го пренесе правото на сопственост на фотонапонските електрани на јавниот партнер, односно на АД ЕСМ и да ги предаде во фактичко владение во исправна оперативна и погонска состојба. „Градбата на електраните ќе биде целосно инвестиција односно вложување на приватните партнери, а според наша проценка е дека нивната изградба ќе чини околу 70 до 80 милиони евра. ЕСМ нема никаков паричен влог во изградбата. Ние обезбедуваме локација, а тоа е површина во стариот рудник за јаглен во Осломеј, пристапен пат



до електраните, комплетна анализа на условите за производство, како и балансирање што е многу важна системска услуга, а којашто ние како производител на електрична енергија можеме да ја обезбедиме", истакна генералниот директор Ковачевски, и додаде дека со ова темпо на вложување во обновливи извори од ветер и сонце, процентот на производство на електрична енергија од обновливи извори од 3 отсто значајно ќе се зголеми за сметка на производството од јаглен, за што добиваме високи оценки од Европската енергетска заедница. „Како компанија, ние веќе ја почнавме енергетската трансформација, конкретно во РЕК „Осломеј“. Колку поуспешно ќе работи нашиот приватен партнер толку подобро ќе биде и за нас и за државата. Исто така, водиме сметка и за вработените во РЕК „Осломеј“. Приватните партнери се должни, најдоцна до склучу-

вањето на договорот за учество на пазарот на електрична енергија, да склучат договори за вработување со вкупно 100 лица вработени во РЕК „Осломеј“ (секој од партнерите по 50 лица), за вршење на работи што се соодветни на нивната стручна подготовка, односно квалификација. Со тоа сме посветени на спроведување правична енергетска трансформација, која што значи и постепено гаснување на одредени капацитети за производство од јаглен и нивна замена со нови, од обновливи извори, каде што своето место ќе го најдат дел од постоечките вработени“, - порача Ковачевски. Атилла Учкардеш, сопственик на „Фортис енержи електрик“ - Турција и Константин Василев Ненов, управител на фирмата „ОСМ Солар“ - Скопје во своите обраќања искажаа задоволство од транспарентната постапка за избор на инвеститор за фотона-

понска електрана. Ненов потенцираше дека постигнатите резултати се пример во Југоисточна Европа. „Од целото производство на електрична енергија во државата, 70 % доаѓа од ЕСМ. Соодносот пак на нашиот инсталиран капацитет е 58 % во термоелектрани, 39 % во хидроелектрани и 3 % во обновливи извори односно од ветер. АД ЕСМ, со голема поддршка од Владата и од премиерот Заев, прави големи чекори во енергетската трансформација за што добиваме високи оценки од Европската енергетска заедница. Енергетската трансформација за нас не е само тема за дебата, туку со нашите вложувања во капацитети за производство на електрична енергија од сонце и од ветер ние покажуваме дека компанијата и државата сериозно работат на постепено поместување на производството - од технологии што загадуваат кон т.н. зелени односно чисти технологии.



ПРИСТИГНАА ПРВИТЕ МАШИНИ ОД ГОЛЕМАТА НАБАВКА НА СОПСТВЕНА ПОМОШНА МЕХАНИЗАЦИЈА



Во РЕК „Битола“ пристигнаа првите машини од набавката на сопствена механизација што АД ЕСМ и комбинатот ја најавија во февруари година. Неколку грејдери, камиони влекачи за нисконосечка платформа, камиони со товарен сандак и неколку дигалки со носивост од 30 тони, се дел од 36-те парчиња различна механизација што се нарачани за потребите на РЕК „Битола“ со вкупна вредност од 17,5 милиони евра. Четирите нови дампера од белорускиот производител Белаз заради својот габарит пристигнаа во РЕК „Битола“ во делови, па ги составуваа претставници на компанијата од Република Српска. Меѓу нив беше и Зоран Ристиќ.

„За составување на еден камион - дампер потребни се околу 5 дена. Нашата фирма е застапник на белоруската компанија „Белаз“ за целиот Балкан и постојано имаме работа низ земјите од поранешна Југославија каде во рудниците најчесто се користат нашите возила. Имаме искуство во работата и за релативно кратко време

успеваме квалитетно да ја завршиме“, вели Ристиќ.

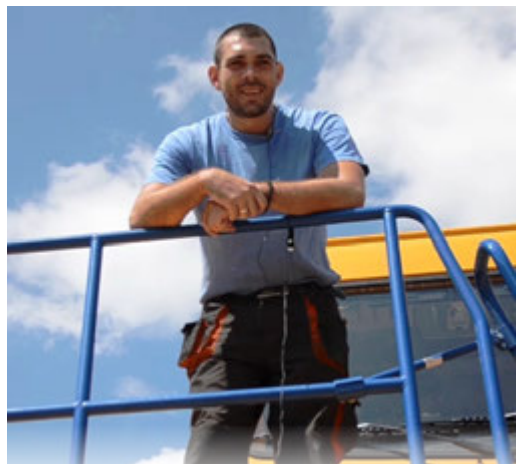
Заедно со претставниците на белоруската компанија „Белаз“ во монтажата на дамперите учествуваа и мајстори од снабдувачот на овие машини „Синпекс Битола“.

„Нашата фирма треба да го преземе одржувањето на дамперите и затоа морам да бидам од самиот почеток вклучен во монтажата на машините. Добро се разбираме и соработката тече без проблеми. Бидејќи се навистина големи, со огромни димензии, дамперите доаѓаат расклопени и потребни се приближно пет дена за еден камион да биде составен. Фирмата „Белаз“ е позната низ цела Европа како одличен производител на рударска опрема и затоа сметам дека набавката на овие возила ќе биде од огромно значење за работата на РЕК „Битола“, вели Ицо Богоевски од Синпекс. За четириесет години постоење на Комбинатот немало ваков обем на набавка на механизација. Особено задоволни од новите машини со коишто секојдневно работат се работници-

те во рудниците на РЕК „Битола“.

„Во РЕК „Битола“ сум вработен осум години. Во Комбинатот работам од 1992 година, но преку фирми-изведувачи. Огромно е задоволството од набавката на новите машини. Утоварувачот што го управувам во моментот е безбеден, чист и климатизиран за разлика од старите машини во кои работевме“, вели Роберт Велјановски, ракувач на помошна машина во рудникот Суводол во РЕК „Битола“.

Со машините и камионите што се набавени РЕК „Битола“ ќе задоволи околу 30 проценти од потребите за помошна механизација, со што значително ќе се намалат вкупните трошоци. Заштедите ќе генерираат средства што Комбинатот планира да ги насочи во проекти за еколошко производство на електрична енергија, прифатливо за стандардите што ги пропишува ЕУ, но и за заштита на животната средина. Дополнително, во подготовка е јавната набавка и за т.н. циклична механизација со што РЕК „Битола“ ќе ги намали трошоците за услуги од надворешни фирми.





МЕЃУНАРОДНИОТ КОНЗОРЦИУМ РБА (RBA) ЌЕ ЈА ГРАДИ ТОПЛИФИКАЦИЈА ОД РЕК „БИТОЛА“ ДО ГРАДОТ БИТОЛА

Меѓународниот конзорциум РБА (RBA) составен од бугарско-македонски фирми ќе го гради топловодот од РЕК „Битола“ до градот Битола, со приклучоци за селата Новаци и Могила. Претставниците на конзорциумот го информираа АД ЕСМ дека веднаш ќе започнат со градба и со поставување на цевките по трасата којашто е одредена во проектот. Топлификацијата се гради со кредит од германската КФВ банка во вредност од околу 40 милиони евра. Дополнително, ние како компанија ќе инвестираме 7 милиони евра сопствени средства. Во последните три години се одредуваше стратегија за иднината на РЕК „Битола“, како јагленот да се замени со еколошко гориво во следните години, од што директно зависи и проектот за парно греење за Битола со оглед на тоа што топлификацијата ќе ја користи водената пареа што излегува како нус-продукт во процесот на производство на електрична енергија во термоелектраната. Искористувањето на водената пареа од РЕК „Битола“ за греење на Битола е план што постоел уште со отворањето на Комбинатот пред четири децении. Сега проектот почнува да се спроведува на терен, а неговата реализација ќе обезбеди чисто и еколошко греење за граѓаните во Битола и околината, а рударско-енергетскиот комбинат за 5 години ќе биде заменет, во најголем дел, со гасна електрана. Јавниот повик за прет-

квалификација беше распишан во октомври 2019 година, јавниот повик за комплетни понуди за првата фаза беше распишан годинава, а договорот со избраниот изведувач беше потпишан неодамна. КФВ банката, консултантот ИЦ консултен (IC consulenten) и нашиот тим од Секторот за развој и инвестиции вложија максимални напори за во рок од 20 месеци да спроведат успешна постапка и да имаме договорен орган. Тоа е конзорциумот РБА Термо ЈВ (RBA Termo JV), составен од три реимирани фирми: АД Гранит, Рапид билд и бугарската фирма Атом енерго ремонт, којшто ги исполни сите критериуми на КФВ банката како кредитор и нашата компанија како инвеститор, односно нарачател. Изведувачот има рок од две години за изведување на првата фаза од проектот за којашто е потпишан договорот, а тоа е ископ за трасирање на топловодот и поставување на топловодните цевки од РЕК „Битола“ до градот Битола, како и поставување на секундарна мрежа во градот. Веќе следниот месец започнуваат активностите на терен, по што ќе биде поставена потстанција што ќе го поврзе РЕК „Битола“ со цевките, а потоа и потстанција на влезот на Битола која ќе го поврзува топловодот со разгранетата мрежа низ градот. Планот е на почетокот да се приклучат 35 општински и државни институции во Битола коишто ќе искористат една третина

од капацитетот на системот. Со другите две третини ќе се задоволат потребите на големите станбени и деловни згради и на индивидуалните куќи во Битола, Новаци и Могила. Со топловодот дополнително ќе се отвори можност и за загревање на земјоделски оранжерии, со што, пак, ќе обезбеди поддршка за развојот на земјоделството во Пелагонискиот Регион. -Сакам да потенцирам дека проектот „Топлификација“ што го реализираме, го направивме економски исплатлив, што не беше случај претходно. Имено, со предвидената изградба на когенеративна гасна електрана во РЕК „Битола“ за производство на електрична и топлинска енергија, вложувањето во топловодната мрежа станува економски оправдано во иднина. Претходно беше нејасно што ќе биде со топловодната мрежа кога РЕК „Битола“ ќе го замени јагленот со еколошки прифатливи ресурси за производство на струја“, - рече генералниот директор м-р Васко Ковачевски. Кога сме кај екологијата, еколошките придобивки од топлификацијата се исклучително значајни, односно со воведување на ваков вид греење во голема мера ќе се исфрли од употреба загревањето на горива што загадуваат, како во институциите така и во домовите. На тој начин, ние создаваме долгорочно и одржливо решение за намалување на загадувањето во Битола и околината, дополни Ковачевски.

АД ЕСМ ГО ПОДДРЖА МАКЕДОНСКИОТ ЕНЕРГЕТСКИ ФОРУМ 2021: МАПИРАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ИДНИНА

ЗЕЛЕНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ - НОВА СТРАТЕГИЈА НА АД ЕСМ



MEF '21

Mapping the Energy Future

Македонскиот енергетски форум 2021 традиционално се одржува четврта година по ред во организација на ЗИП Институтот, Владата и Амбасадата на САД во земјава. На дводневниот форум се одржаа засебни панел-сесии на коишто креаторите на политиките, лидерите на енергетските компании и експерти од оваа област дискутираа за важноста на енергетиката, како и за предизвиците на одржливиот развој. Премиерот Зоран Заев во поздравното обраќање, на отворањето на форумот, истакна дека Македонскиот енергетски форум од иницијатива за зајакнување на дијалогот за теми поврзани со енергетиката со Соединетите Американски Држави прерасна во значаен собор на повеќемина креатори на енергетски политики во регионот. -Верувам дека од годинашниот форум ќе произлезат заклучоци што ќе дадат придонес за зголемување на инвестициите во енергетиката, рече Заев. Нагласи дека Владата е насочена кон привлекување инвеститори во енергетиката и работи на примена на чисти извори на енергија со цел намалување на употребата на јагленот како извор на енергија. Американската амбасадорка во земјава Кејт Мари Брнз, посочи дека Амбасадата на САД пред четири години го иницираше

првиот МЕФ затоа што ја препозна критичната важност за мапирање на енергетската иднина на регионот. -Модерниот енергетски систем ни овозможи да живееме удобно, но не направивме доволно да се справиме со негативните последици од користењето на фосилните горива. Загадувањето во Скопје предизвикува значителни здравствени проблеми за граѓаните и треба да преземеме мерки во насока на транзиција на енергетскиот систем, рече Брнз. На панелот насловен „Сеопфатен пристап на транзицијата кон чиста енергија“ зборуваа генералниот директор на ЕСМ Васко Ковачевски, кој ги претстави проектите за користење на обновливи извори на енергија со што ќе дадеме сериозен придонес кон целта за исполнување на критериумите на „Зелениот договор“, а на долг рок ќе обезбедиме енергетска независност на земјата. АД ЕСМ долгорочно има планирано да изгради 1000 MW фотонапонски електрани како клучен дел од планот за енергетска трансформација односно префлање на производството на електрична енергија кон обновливи извори, изјави генералниот директор на АД ЕСМ, Васко Ковачевски на енергетскиот форум МЕФ 2021. „Над 70 % од нашето производство во моментот доаѓа од

јаглен, и тоа за нас е голем императив да спроведеме брза енергетска транзиција, којашто мора да биде пред сè праведна што значи вработените да останат во компанијата со работни задачи соодветни на промената во производството. Работиме на проширување на нашето производствено портфолио, пред сè во делот на обновливите извори на енергија“ - изјави Ковачевски. Директорот потенцираше дека фотонапонските електрани ќе се градат во еден дел како сопствени инвестиции на АД ЕСМ, а во еден дел како јавно-приватно партнерство. Покрај производствените капацитети од ветер и од сонце, беше нагласено и значењето на поседувањето што почисти производствени капацитети за базна, балансна енергија, за што беа наведени планираната гасна електрана во РЕК „Битола“, проширување на гасната електрана „Енергетика“ во Скопје, планот за пренамена на ТЕЦ „Неготино“ во електрана на гас, како и изградбата на големата хидроелектрана Чебрен. За Чебрен до крајот на годината се очекува првичен договор којшто би бил основа за јавно-приватно партнерство со една од 9-те квалификувани компании што аплицираа на јавниот повик да бидат партнери на АД ЕСМ за изградба на овој капитален проект. На вториот ден МЕФ 2021,



на панелот „Иден развој на обновливите извори на енергија во регионот“, говорник беше директорот за развој и инвестиции Благој Гајдарџиски. Директорот во панел-дискусијата се осврна на развојните проекти на АД ЕСМ за изградба на нови електрани што ќе ја користат сончевата енергија како енергетски извор. „Ни претстои многу сериозна работа, инвестирањето во фотонапонските електрани во Осломеј и во Битола ќе и помогне на нашата земја за постигнување на европските норми, за спроведување на енер-

гетската транзиција и зголемено користење на обновливите извори. Рудниците во Осломеј и „Битола“ ќе се искористат за изградба на нови соларни фотонапонски електрани, првата ФЕ „Осломеј 1“ од 10 MW е во завршна фаза, што е сопствена инвестиција на АД ЕСМ и планирано е во октомври да биде пуштена во функција. Втората „Осломеј 2“, исто така од 10 MW, ќе се реализира во 2023 г., заедно со две други фотонапонски електрани од по 50 MW, јавно-приватно партнерство, каде што нашата компанија е партнер во

инвестицијата. Договорот е потпишан, а фирмите ги подготвуваат техничките решенија. Во Битола се планирани фотонапонски електрани од 280 MW, една од 160 MW, една од 100 MW и една од 20 MW“ истакна Гајдарџиски. Основата или сржта на енергетската транзиција е зелената енергија затоа АД ЕСМ засилено го насочува својот фокус кон развој и реализација на нови проекти за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија.

К. Л.



ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА РУДАРИТЕ

БЛАГОДАРНОСТ ЗА НАШИТЕ КОЛЕГИ-РУДАРИ ВО РЕК „БИТОЛА“ И РЕК „ОСЛОМЕЈ“ ЗА НИВНАТА ПОСВЕТЕНОСТ ВО ИЗВРШУВАЊЕТО НА РАБОТНИТЕ ЗАДАЧИ



Заменик-претседателот на Владата задолжен за економски прашања, координација на економските ресори и инвестиции Фатмир Битиќи, на покана на нашата компанија, присуствуваше и се обрати на настанот по повод „Денот на рударите“, што се одржа во кругот на рударско-енергетскиот комбинат „Битола“. Освен вице-премиерот Битиќи, на настанот се обратија и генералниот директор

м-р Васко Ковачевски и директорот на РЕК „Битола“ Златко Курчиевски. Вицепремиерот Битиќи го честиташе празникот на сите рудари вработени во рударско-енергетските комбинати „Битола“ и „Осломеј“, како и во сите други рудници во земјата, при што посочи дека заложбите на Владата се рударството како гранка да продолжи да се развива во согласност со најдобрите достапни

техники и технологии, како и со меѓународните договори кои ги имаме потпишано за исполнување на светските стандарди за грижа на животната средина, условите за работа, но и животниот стандард на рударите во нашата земја. -Би сакал да упатам благодарност на рударите во РЕК „Битола“, во име на сите граѓани на нашата земја, за посветеноста и трудот што секојдневно го вложуваат за да се

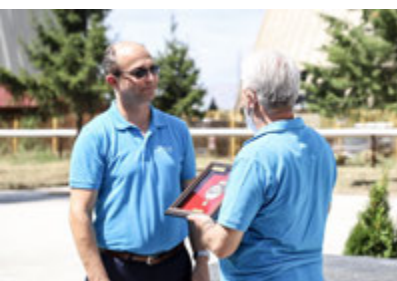




обезбеди стабилно и постојано снабдување со електрична енергија. Сите сме свесни дека и покрај модернизацијата и технолошкиот развој на рудниците, работата на рударите е навистина тешка и предизвикувачка, - рече вице-премиерот. Генералниот директор Васко Ковачевски, во своето обраќање, посочи дека во изминатиот период започнати се и реализирани повеќе инвестициски проекти, воведени се промени во работниот процес, а подобрени се и условите за работа. - Нашата цел како компанија е во иднина повеќе да инвестираме и во нови производствени капацитети, но и во постоечките. Вложуваме и ќе продолжиме да вложуваме во обновливи извори на енергија, што е во согласност со државната енергетска стратегија, но вложуваме и во модернизација на другите

капацитетите, особено во РЕК „Битола“, но и во РЕК „Осломеј“, од причини што без енергија од термоелектраните е невозможно да се одржи стабилен и сигурен енергетски систем. Од друга страна европските директиви во енергетиката се такви што мора да се обезбедат високи еколошки стандарди при производството од јаглен и ние мораме да ги почитуваме тие стандарди, - потенцира во своето обраќање Ковачевски. Директорот на РЕК „Битола“, Златко Курчиевски нагласи дека за компанијата сите вработени се драгоцени, независно дали работат во рудниците, термоелектраните или во службите. - Како што се менуваат околностите во работата на рударите, така се менуваат и околностите во коишто работи РЕК „Битола“. Новите трендови носат нови предизвици. Пред нас се

наоѓа период на трансформација на електроенергетскиот систем на земјата којшто од една страна мора да остане стабилен, а од друга страна мора да биде и праведен. Никој не треба да чувствува страв дека ќе остане без егзистенција, - посочи Курчиевски. На настанот беа доделени и благодарници на вработени во РЕК „Битола“ и РЕК „Осломеј“, кои покажале исклучителна посветеност, одговорност и квалитет при извршувањето на работните задачи. Посебна благодарност беше искажана кон синдикатите на ЕСМ и подружница РЕК „Битола“ за нивната несебична заложба за заштита на работниците од Комбинатот за време на ковид-кризата, како и на Одделот за заштита при работа, кон вработените кои беа вклучени во гаснењето на пожарите во земјата.



ТРАДИЦИОНАЛНА КРВОДАРИТЕЛСКА АКЦИЈА ВО РЕК „БИТОЛА“ ПО ПОВОД 28 АВГУСТ, ДЕНОТ НА РУДАРИТЕ!

Над 70 вработени во РЕК „Битола“ даруваа крв продолжувајќи ја традицијата на солидарност што секогаш била одлика на Комбинатот.



ВРАБОТЕНИТЕ НА АД ЕСМ АКТИВНО СЕ ВКЛУЧИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО ПОЖАРИТЕ



Шумските пожари што ја зафатија нашата земја ова лето се најлошите пожари што ги претрпела земјата. Станува збор за катастрофа со огромни размери - не само што е предизвикана материјална штета, опожарени се бројни објекти, туку штетата има и далекусежни еколошки и биолошки последици. Ветрот, како лош сојузник на огнот, придонесе пожарите неконтролирано да го менуваат правецот, зафаќајќи голем фронт и правејќи пустош. Благодарение на пожртвуваноста на локалното население,

пожарникарите, армијата и помошта од надвор, сепак е спречена катастрофа од уште поголеми размери. Службата за техничка сигурност при РЕК „Битола“ активно се вклучи во справувањето со пожарите што зафатија делови од земјава во текот на август. Вработени во Службата, предводени од раководителот Кире Климовски, интервенираа во најпогодените подрачја, но и превентивно дејствуваа за да се заштитат од пожар загрозените инсталации на АД ЕСМ. - По дадените насоки од Управниот одбор и на претседателот на УО на АД ЕСМ, Васко Ковачевски, Службата за техничка сигурност при РЕК „Битола“ на почетокот на август формираше широк заштитен појас околу ветерниот парк „Богданци“ и трансформаторната на овој производствен капацитет на компанијата, - ни рече Климовски. Во соработка со директорот на ХЕЦ „Тиквеш“, Ѓоко Ташев, техничкиот директор Трајче Тефов, Дирекцијата за заштита и спасување, со Општина Богданци и Противпожарната единица од Валандово, околината на ветерниот парк „Богданци“ ја обезбедија од пожар тројца вработени во Службата за техничка сигурност при РЕК

„Битола“ и петмина пожарникари од доброволното противпожарно друштво „Архангел“ од Битола. „Трансформаторната на ветерниот парк беше обезбедена со заштитен појас од петнаесетина метри, а околу ветерниците беше интервенирано и со хербициди за уништување на тревата“ - истакна раководителот на Службата за техничка сигурност, Климовски. Од Богданци, екипата продолжила за Берово, каде даде свој придонес во справувањето со огнената стихија и во овој дел од земјата. Во координација со Армијата на нашата земја, членовите на противпожарната екипа од РЕК „Битола“ и ДПД „Архангел“ од Битола беа сместени во селото Стојмирово до смирување на пожарот во непосредна близина. Паралелно со ангажманот во Богданци и Берово, Службата за техничка сигурност при РЕК „Битола“ будно ја следеше состојбата и во Комбинатот, нашиот најголемиот производствен капацитет. Тука, интервениравме, за среќа, само еднаш, на пожар што избувна на старото складиште за пепел којшто брзо беше локализиран, а потоа и изгаснат“ - потенцира Климовски.



УШТЕ ЕДНА УСПЕШНА РЕАЛИЗИРАНА ИНВЕСТИЦИЈА

ИНСТАЛИРАНА АВТОМАТСКА ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКА СТАНИЦА ВО ХЕС „ЦРН ДРИМ“



ХЕС „Црн Дрим“ инсталираше автоматска хидрометеоролошка станица за мерење на нивото на котата на Охридско Езеро. Станицата ќе мери уште 30 директни и 15 индиректни метеоролошки параметри (количина на врнежи, снег, температура на водата, температура на воздухот, испарување, ветар и друго), потребни за хидролошки анализи. Станицата е од германскиот производител ОТТ и претставува најсовремен тип на хидрометеоролошка станица на Балка-

нот. Мерењето на параметрите е на радарски принцип. -Котата на Охридското Езеро претставува еден од основните параметри за балансирање на производството на хидроцентралите „Глобичица“ и „Шпилје“. Со цел осовременување на овој процес, но и заради транспарентност и во интерес на граѓаните, поставени се две информативни табли (дисплеи) за приказ на нивото на водата во Охридското Езеро, температура на водата во езерото и температура на возду-

хот. Овие табли се поставени на управната зграда на ХЕС „Црн Дрим“ во Струга и зградата од Министерството за одбрана, во близина на истекот на реката Црн Дрим од Охридското Езеро. -Ажурирањето на податоците е автоматско, од мерењата на хидрометеоролошката станица, а се добиваат на секои 15 минути, -информира Сашо Коркут, директор на подружницата ХЕС „Црн Дрим“. Коркут јавно се заблагодари на сите чинители кои беа дел од реализацијата на овој проект.

АКТИВНОСТИ ВО ХИДРОЕЛЕКТРАНАТА „ШПИЛЈЕ“ ЗА ПОГОЛЕМА СТАБИЛНОСТ НА ХИДРОСИСТЕМОТ „ЦРН ДРИМ“

Во хидроелектраната „Шпилје“ кај Дебар успешно е реализиран зафатот во рамки на редовното одржување на електромашинската опрема. Овој многу значаен зафат, претставува редовно сервисирање на електричната заштита од регулациониот 110/35 киловолтен трансформатор. Времето на застојот беше обезбедено и одобрено од страна на ЕВН во координација со граѓаните и поголемите потрошувачи на електрична енергија од овој регион. Изминатиот период се реализира и планираниот годишен ремонт во ХЕ „Шпилје“, при што главна инвестициска активност беше замена на пеперуткастите претурбински затворачи. Од 1 до 7

јуни, котата на Дебарското Езеро се намали за 2 метри како подготовка за планираниот застој на хидроелектраната „Шпилје“. Производството на ХЕ „Шпилје“ беше во тотален застој 30 денови, кога котата на езерото беше во постојан пораст од 20 до 25 см. Првичната кота на езерото беше 571, 3 м.н.в., а највисоката кота што може да се достигне е 580 м.н.в. Со реализацијата на овој инвестициски проект се зголемува сигурноста и стабилноста на хидросистемот „Црн Дрим“, целосно се заштитува опремата и се елиминираат енергетските загуби на вода, што во меѓувреме ќе се користат за производство на електрична енергија.



ПОТВРДЕН СТАНДАРДОТ ЗА МЕНАЏМЕНТОТ СО КВАЛИТЕТ ВО АД ЕСМ

Сертифицирани проверувачи од компанијата TUV Nord Essen, од CP Германија извршија годишна, редовна, надворешна контрола на примената на стандардот за квалитет во управувањето во АД ЕСМ ISO 9001:2015. Заклучок на тимот проверувачи е дека во АД ЕСМ успешно се применува стандардот и нема барања за корективни мерки, така што сертификатот за овој стандард за нашата компанија продолжува да важи и во наредниот период. Во текот на процедурата тимот задолжен за примена на стандарди изврши контрола на работењето на ниво на АД ЕСМ, како и на подружниците ХЕС „Црн Дрим“ - Струга и ХЕС „Треска“ - Скопје. Беа прегледани повеќе од 150 различни документи и записи што го отсликуваат успешното спроведување и имплементација на стандардот во нашата компанија.



ИЗВРШЕНА ТРАНЗИЦИЈАТА НА СТАНДАРДОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА OHSAS 18000 КОН НОВАТА ВЕРЗИЈА ISO 45000

Во Дирекцијата на АД ЕСМ е извршено предавањето на документацијата за извршената транзиција на стандардот за безбедност и здравје при работа OHSAS 18000 кон новата верзија ISO 45000. Со тоа е заокружен процесот на премин кон новите верзии на стандардите кои се применуваат во нашата компанија откако претходно се изврши транзиција на Стандардот за управување со квалитет ISO 9001 : 2015, како и Стандардот за управување со животната средина ISO 14001 : 2015. Имено, по склучениот договор со компанијата „Мак контрол“ почна транзицијата на стандардот за безбедност и здравје при работа, од досегашната верзија OKCAC (OHSAS) 18000 кон новата важечка верзија во светски рамки ISO (ISO) 45000. Ова значи реализа-

ција на една од најважните точки во агендата на работниот тим којшто работи во сегашниот состав од март 2018 година. Во изминатиот период се реализирани активности од суштинска важност за примена на стандардите:

- Транзиција на стандардот за квалитет на менаџментот кон новата верзија ISO 9001:2015;
 - Транзиција на стандардот за заштита на животната средина ISO 14001:2015;
 - (Pe)сертификација на компанијата според стандардот ISO 9001:2015;
 - (Pe)сертификација на компанијата според стандардот ISO 14001:2015;
 - (Pe)сертификација на компанијата според стандардот за безбедност и здравје при работа OKCAC (OHSAS) 18000.
- Активностите за транзиција кон

стандардот ИСО 45000 започнаа со одржување состанок на работниот тим со претставници од „Мак контрол“, а сите понатамошни процеси ќе се одвиваат според програмата за работа и подготвениот акциски план за транзиција.



АД ЕСМ УСПЕШНО ГО ПРИМЕНУВА СТАНДАРДОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Стандардот за безбедност и здравје при работа нема потреба од корективни мерки, констатира проверката што во изминатите денови ја спроведе тим од компанијата СГС-Белград. Екстерната проверка за имплементација на стандардот е реализирана во согласност со извршената транзиција кон новата верзија ISO 45001:2018. Во рамките на Друштвото проверувани страни беа подружниците ХЕС „Црн Дрим“ и ХЕС „Треска“, како и координаторот и работниот тим за примена на стандарди на ниво на АД ЕСМ. Во извештајот се дадени препораки што треба да се испочитуваат во следниот период од една година, до следната (ре)сертификациска проверка.



НОВИ ИНВЕСТИЦИИ ВО ПОДРУЖНИЦА „ЕНЕРГЕТИКА“

Прва работна средба на генералниот директор на АД ЕСМ м-р Васко Ковачевски и дел од менаџерскиот тим на нашата компанија со новиот директор на подружница „Енергетика“ Далибор Богдановски. На средбата беше разговарано за неколку значајни проекти што се во тек и што ни претстојат, а имаат големо значење за подружницата „Енергетика“ и особено за жителите во овој дел на градот Скопје. На состанокот се дискутираше за проширувањето на топловодниот систем, модернизацијата на самата подружница, изградба на гасна електрана и поставување кровни фотонапонски електрани. - Во овој период максимално сме посветени на тековниот проект, а тоа е проширување на топловодниот систем што ќе овозможи нови приклучоци за парно греење во населбите Автокоманда, Желе-

зара, Триангла, Маџари и Хиподром. Со проширувањето ќе се создадат услови и за нови приклучоци за 350 домаќинства во Автокоманда, ќе се зајакне топловодната мрежа, домаќинствата ќе имаат директна финансиска заштеда, а ќе има можности за нови приклучоци во Железара, како и приклучување на греење на три нови згради во Гази Баба. Вкупната проценета вредност на инвестицијата изнесува 260.000 евра, - истакна генералниот директор на средбата во „Енергетика“. Паралелно со ова, тече и проектот за модернизација на самата подружница, осовременување на полето на технологија и системите за работа. Зафатот подразбира реконструкција на трафостаниците „Север“ и „Југ“ и реконструкција и модернизација на електродистрибутивниот систем и имплементација на смарт грид управување што ќе

чини околу 23 милиони евра. КфВ банка одобри грант за изработка на физибилити студија, по што ќе се пристапи кон следните фази на постапката согласно процедурите на КфВ банката. Понатаму, во рамките на „Енергетика“ планирана е нова гасна електрана со моќност од 50 до 200 MW. Вкупниот капитал што ќе се вложи изнесува од 35.000.000 евра до 140.000.000 евра во зависност од инсталираната моќност. Новата електрана треба да го надополни недостатокот на електрична енергија во зимскиот период и да обезбеди производство на енергија и топлина од природен гас, со што ќе остварува заштеда на енергија преку енергетски ефикасна комбинирана когенеративна електрана и ќе се постигне намалување на вкупните емисии на CO₂, SO₂, NO_x и тврди честички при процесот на производство на АД ЕСМ.

ОРГАНИЗИРАНО ЧИСТЕЊЕ ВО КРУГОТ НА „ЕНЕРГЕТИКА“

АД ЕСМ „Енергетика“ во соработка со комуналното претпријатие на Општина Гази Баба, реализираа акција за генерално чистење во кругот на подружницата лоцирана во рамките на индустрискиот комплекс Рудници и Железар-

ница. Со помошна механизација и логистика спроведено е кастрење на крошните на дрвјата, потоа есенско косење на ниска и висока исушена вегетација. Акцијата опфати и чистење површини надвор од кругот на „Енергетика“.



КРВОДАРИТЕЛСКА АКЦИЈА

Подружницата „Енергетика“ во соработка со општинската организација на Црвениот крст-Скопје и Институтот за трансфузиона медицина, организираше крводарителска акција. Хуманата акција се одржа во просториите на подружницата, според сите ковид протоколи. Нашите вработени уште еднаш ја покажаа својата хуманост, беа собрани над 40 крвни единици.



ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ-СКОПЈЕ

ЗАПОЧНАТИ АКТИВНОСТИТЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКЦИСКИОТ ПЛАН НА КОПАНКИ



Подружницата „Молика“- Битола официјално ги започна активностите за реализација на планот и програмата за следната зимска туристичка сезона на ски-центарот „Копанки“ на Пелистер, пред и сè во функција на исполнување на очекувањата на љубителите на зимските спортови, планинарството и планинскиот туризам, како и за останатите рекреативци кои го посетуваат Пелистер. На локалитетот Бегова Чешма отпочнаа градежните активности за поставување платформа,

на сончевата страна од скија-лиштето, како идеален простор за поставување урбана опрема и организирана понуда на храна, пијалаци и топли напитки за време на зимската и летната туристичка сезона. Платформата на Бегова Чешма ќе биде одлично место за одмор и рекреација, а дополнително ќе биде ставена во функција и за организирани настани и други манифестации во текот на цела година. Екипи на РЕК „Битола“ и на ФОД се на терен,

според планот за подготовки на ски-центарот „Копанки“, постојано се одвиваат активности за чистење на целата траса, во пресрет на новата скијачка сезона. Подружницата „Молика“ со завршувањето на зимската скијачка сезона, во март 2021 година, започна со реализација на акцискиот план и развојната стратегија за да ски-центарот „Копанки“ во следните десет години добие различни и нови мултифункционални содржини.



ВРАБОТЕНИ ОД РЕК „БИТОЛА“ УЧЕСНИЦИ НА „ТРЧАЈ БЕ 2021“

На традиционалната четврта по ред трка „Трчај бе“ учествуваа и дел од вработените во РЕК

„Битола“. Нашите маратонци на трката ги предводеше синдикалецот Менде Фидановски кој

активно и рекреативно се занимава со спорт.



УСПЕШНИ ТРКИ НА КОЛЕГИТЕ-МАРАТОНЦИ НА СКОПСКИОТ МАРАТОН

По јубилеен 17. пат се одржа најмасовната спортска манифестација кај нас „Виз Ер скопски маратон 2021“. Со свој тим од 71 маратонец вторпат учествуваа и нашата компанија. Најголемиот дел од вработените беа дел од трката на 5 километри, но имавме и учесници во полумаратонската и маратонската трка.

Покровител на нашите колеги-маратонци е Синдикатот на АД ЕСМ, кој за сите учесници обезбеди спортски маици, брендирали со логото на компанијата. Значајна е поддршката од Синдикатот што ни овозможи учество и натпреварување на еден ваков реномиран настан. Маратонот е одлична можност

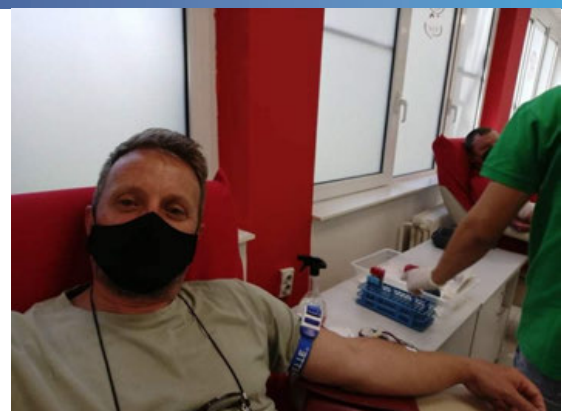
не само за спортување, туку и за дружење меѓу колегите, јакнење и афирмација на спортскиот дух и сплотеност. Маратонците на АД ЕСМ беа поддржани и од други колеги кои ги бодреа покрај патеката, и им даваа силна поддршка и навијаа за своите фаворити.



КИРЕ ПЕТРЕВСКИ - ЕДЕН ОД НАЈХУМАНИТЕ КРВОДАРИТЕЛИ, ПО ВТОРПАТ ДАРУВАШЕ КРВНА ПЛАЗМА

Претседателот на синдикалната организација на АД ЕСМ во подружница „Енергетика“ Кире Петревски, по вторпат даруваше крвна плазма на Институтот за трансфузиона медицина со цел да се спасат што повеќе човечки животи. Плазмата, како што е познато, содржи антитела што се борат со инфекцијата, се користи за лекување на заболениите од ковид - 19, бидејќи се

врзува за вирусот во организмот на заболениот, го намалува неговото дејство и ја намалува прогресијата на болеста. Излекувани лица кои имаат антитела донираат крвна плазма со цел да помогнат на останатите, кои сè уште ја водат битката со опасната болест. Нашиот хуман колега Кире е еден од најголемите крводарители во земјава, со дарувани 56 единици крв.



СИНДИКАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ НА АД ЕСМ И НА РЕК „БИТОЛА“ ДОНИРАА ВОДА ЗА ПИЕЊЕ ВО ВАКЦИНАЛНИОТ ПУНКТ ВО БИТОЛА

Вкупно 13.000 шишиња вода беа донирани во ЈЗУ „Д-р Хаим Абраванел“ – Битола, каде што беше организирано вакцинирањето против ковид-19 на граѓаните од регионот, а се одвиваше во спортската сала во Средното медицинско училиште во Битола. „Општествената одговорност е еден од приоритетите на Синдикалната организација на АД ЕСМ. Нашиот Синдикат брои околу 5.000 членови и чувствуваме морална одговорност да помогнеме во секоја ситуација што го засега не само АД ЕСМ туку и пошироката заедница“ – рече претседателот на Синдикатот на АД ЕСМ, Јове Смилевски. - Многу вработени во РЕК „Битола“ имаат термин за вакцинирање во пунктот во Битола. Лекарите советуваат по примањето на вакцината малку да се одмори, да се испие вода и оттука дојде идејата, заедно со Синдикатот на АД ЕСМ, да помогнеме во обезбедувањето на дел од потребните количини вода“ – рече претседателот на Синдикалната организација на подружница РЕК „Битола“, Менде Фидановски. Директорката на Здравствениот дом д-р Весна Спиркоска се заблагодари за донацијата и истакна: „Во нашиот пункт во Битола се вакцинираат жители на Битола, Прилеп, Демир Хисар, Македонски Брод и Крушево. Фреквенцијата на луѓе изнесува околу 1.000 дневно, што значи дека се трошат исто толку шишиња вода, за секој вакциниран граѓанин. Затоа се заблагодарувам на Синдикатите на АД ЕСМ и на РЕК „Битола“ за донацијата и за нивната несебична поддршка на процесот на имунизација“ – рече Спиркоска. Синдикалната организација на АД ЕСМ и Синдикатот на РЕК „Битола“ од почетокот на пандемијата, па сè досега, реализираа повеќе акции за помош и поддршка на поединци, установи и институции што се вклучени во борбата со ковид-19 или се погодени од ковид- кризата.



УШТЕ ЕДНА ДОНАЦИЈА ЗА ЗДРАВСТВЕНИОТ ДОМ ВО БИТОЛА

АД ЕСМ и РЕК „Битола“, преку своите синдикални организации, донираа машина за чистење под и средства за хигиена и дезинфекција на Здравствениот дом „д-р Хаим Абраванел-Битола“. Додека траеше масовната имунизација на населението од ковид-19, машината се искористи за чистење на подот во спортската сала во Средното медицинско училиште во Битола каде беше сместен регионалниот вакцинален пункт. -АД ЕСМ, РЕК „Битола“и нашите синдикални организации несебично ја покажуваат општествената одговорност со уште една донација. Овој пат тоа е машина за чистење подови и средства за дезинфекција и хигиена на Здравствениот дом од Битола и вакциналниот пункт, – рече генералниот директор на нашата компанија м-р Васко Ковачевски.



АД ЕСМ ДОДЕЛИ 10 СТИПЕНДИИ НА СТУДЕНТИ ОД ТЕХНИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО БИТОЛА



Генералниот директор на АД ЕСМ Васко Ковачевски и директорот на РЕК „Битола“ Златко Курчиевски доделија 10 договори за стипендии на студенти од Техничкиот факултет во Битола, со што се продолжи традиционалната финансиска поддршка за најдобрите студенти сè со цел унапредување на едукативниот процес. Четворица студенти коишто го завршиле првиот семестар на студии со потребниот просек за првпат станаа стипендисти на ЕСМ, а со други шест студенти се продолжени договорите откако тие ги исполнија критериумите за продолжување пропишани на конкурсот. – Срекен сум што како државна компанија ја покажуваме уште еднаш општествената одговорност и инвестираме не само во нашето производство и капацитети туку и во образованието, во здравството, во културата и во спортот. Годинава износот на стипендиите е зголемен од досегашните 60.000 денари на 80.000 денари за секој

студент. Тоа е причина повеќе студентите да бидат доследни и мотивирани да учат. Вложуваме во овие млади кадри сè со цел да останат во државата, да ја градат својата иднина тука кај нас, посебно ако се во можност и во нашата компанија. Бројот на млади луѓе во образовниот процес што ги помагаме е навистина значителен и ние како компанија и како раководство сме горди на тоа, среќни сме што можеме да дадеме наш придонес. Тоа секако значи плус додадена вредност и за нас како компанија и за државата, – рече генералниот директор на АД ЕСМ, Васко Ковачевски. Директорот на РЕК Битола, Златко Курчиевски истакна дека со оглед на новите предизвици пред кои е исправен Комбинатот, а тоа е промената на производството на електрична енергија од јаглен со производство од обновливи извори, компанијата ќе има потреба од квалитетни, стручни и квалификувани кадри. – Покрај тоа што

доделуваме стипендии, ние несебично помагаме и при изведуваче-то на одредени инфраструктурни проекти во рамките на високообразовните институции, а вратите на РЕК се секогаш отворени за сите волонтери, практиканти и студенти. Токму од овие кадри во иднина очекуваме несебично да се вложат себе си и да учествуваат во подобрување на производствениот процес во Комбинатот, особено што во блиска иднина нè очекува и промена на технологијата за производство на електрична енергија, се подготвуваат обемни документации за изградба на гасните и фотоволтаичните центри, и од тој аспект крајно потребен ни е квалитетен кадар. РЕК „Битола“ беше, е и ќе остане столб на битолската економија и стопанство, но и на целокупниот електроенергетскиот систем на Република Северна Македонија, истакна директорот Златко Курчиевски.

ПРОДОЛЖЕНИ СТИПЕНДИИТЕ НА 29 СТУДЕНТИ ОД ЧЕТИРИ УНИВЕРЗИТЕТИ



АД ЕСМ го продолжи стипендирањето на 29 студенти од различни години на високото образование од пет факултети: Машинскиот факултет и Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, Техничкиот факултет во Битола, Државниот универзитет во Тетово и Електротехничкиот факултет и Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Стипендиите се продолжуваат еднаш годишно, а студентите доследно и редовно ги исполнуваат утврдените критериуми пропишани во договорите за стипендирање што е услов за продолжување на стипендиите. Неодамна сите наши стипендисти ги потпишаа договорите за продолжување стипендија, и тоа во согласност со законските мерки за заштита од ковид -19, сè со цел ефикасна исплата на материјалните средства неопходни за нивните секојдневни трошоци поврзани со образовниот процес. Почнувајќи од 2012 г., АД ЕСМ секоја година распишува конкурс за стипендирање на 30 нови студенти од државните универзитети, со годишна стипендија од 60 илјади денари, а од годинава нашата компанија ја зголеми стипендијата на 80.000 денари. Со стипендирањето АД ЕСМ, како општествено-одговорна компанија, помага во продуктирање кадар што е особено актуелен на пазарот на трудот. Вложуваме во млади луѓе, посебно од областа на електротехниката, машинството и информациските технологии коишто се барани во стопанството и на коишто во иднина уште повеќе ќе почиваат индустријата и целата економија. ЕСМ и во иднина ќе продолжи да го поддржува образовниот процес и создавањето кадри што се курентни и неопходни на пазарот на трудот.



ХОБИ - МИРЧЕ КОТЕВСКИ, ВЉУБЕНИК ВО ФОТОГРАФИРАЊЕТО

ФОТОГРАФИЈАТА ГИ ЧУВА СПОМЕНИТЕ



За нашиот колега Мирче Котевски, кој е дел од редакцијата на нашиот весник, фотографијата е повеќе од спомен. Неговите овековечени моменти може да ги најдете на многу специјализирани профили на социјалните мрежи што се занимаваат со професионална фотографија, а честопати се споделувани во рамките на електронските медиуми и веб-портали. Вели дека е вљубеник во оваа уметност уште од мали нозе, но активно фотографира последниве неколку години.

Што те поттикна да почнеш да се занимаваш со фотографирање, кога првпат се заинтересира за фотографијата?

Пред да го започнеме разговорот би сакал да ви се заблагодарам за поканата да бидам дел од содржината на „Енергија“, овојпат во својство на соговорник. Уште од основно училиште сум ја сакал фотографијата како уметност. Заедно со уште неколку мои другари бевме дел од фотографската секција во ОУ „Гоце Делчев“ во Ресен, па веројатно тогаш во мене се будила љубовта кон фотографирањето. Далеку од тоа дека сум бил нешто особено посветен, но со оглед дека завршив Факултет за новинарство и над десетина години работев како новинар, постојано имав можност преку професијата да бидам во контакт со фоторепортери со кои повремено разговаравме околу тајните на

фотографирањето. Сè уште сум страстен читател и гледач на „National Geographic“ - дефинитивно неприкосновен глобален медиум за истражување и заштита на планетата Земја. Нивните стории, без исклучок, се покриени со фантастични фотографии и видеостории без оглед дали се работи за недопрени природни убавини, атрактивни туристички дестинации, растенија или животни. Морам да признаам дека оваа мрежа е огромна инспирација кога љубовта кон фотографирањето преминува во страст. Исто така, секој слободен момент, со семејството сакаме да го поминеме во природа, да истражуваме, и да откриваме нови или малку подзаборавени места. Фотографијата ги чува спомените, па секаде каде што одам, фотоапаратот е дел од задолжителната опрема. Во услови на пандемија сфатив дека ова сега веќе мое омилено хоби успева колку толку да ми влијае како седатив во справување со стресот, што верувам го доживуваме сите живеејќи со многуте предизвици што ги донесе корона вирусот.

Во твоите фотографии што ги споделуваш на Фејсбук и на Инстаграм доминираат урбани фотографии од градското секојдневие и природни пејзажи. Што е тоа што го привлекува твоето фотографско око кај овој тип фотографии?

Тоа е така затоа што не би сакал да пропуштам интересен кадар додека се движам на улица, или сум некаде во природа. Интересни ситуации и моменти за фотографирање може да најдете буквално секаде каде што се движите или престојувате, почнувајќи од најмалата соба во вашиот дом па сè до најголемите небесни, водни и шумски просторства. Буквално секој имиџ, секоја одделна ситуација визуелно раскажува приказна и дава поширок контекст на денот, на актуелниот момент, па и на животот воопшто. Ме фасцинира документаристичката фотографија, посебно работата на украинскиот фотограф Олександар Рупета, кој е буквално фотографски гениј кога станува збор за овој вид фотографија. Толку умешност, толку податливост, но секако и техника во само еден визуелен приказ. Од друга страна пак, ги сакам боите што денот и природата ни ги сервираат, особено „златниот час“. При ноќните прошетки со мојот домашен миленик Петко (малтезер) многу често носам и објектив, за секој случај, да не излезе некој интересен кадар. Во однос на пејзажите, сакам да ги документирам сите локации што сум ги посетил. Вљубеник сум во природните убавини и слободното време настојувам да го поминам во

природа, планина, езеро, споменици на природата, историски локалитети... Доколку сте вљубеник на фотографијата, таму има многу материјал за убави фоторепортажи и стории. Дури не ви е ни потребен фотоапарат. Но, ме привлекува и астрофотографијата, поради огромната љубов кон вселената и астрономијата. Ноќното небо е одлична инспирација и непресушен извор за фотографирање.

Која е тајната за правење добра фотографија? Дали следиш некои правила?

Сметам дека индивидуално е чувството дали ќе ви се допадне некоја фотографија или не. Секој човек различно перципира. Денеска, во услови на совршени мобилни апарати, многу лесно е секој да извади добра фотка. Сепак, фотографирањето е уметност и занает, а процесите кои се клучни за продуцирање фотографија се цела наука, многу искуство и постојано учење, испитување, истражување. Велат дека секој е добар фотограф сè додека апаратот не го префрли на рачен режим. Тогаш почнува занаетот. За различни услови, ноќ, ден, затворена просторија, временски услови и што уште не, ви се потребни различни параметри што е неопходно сами да ги наместите за да добиете квалитетна фотографија. Дobar дел од слободното време го посветувам на литература издадена од врвни фотографии околу техники на фотографирање. Една нова пасија која ме преокупира, но, истовремено и релаксира.

Дали Месечината или како што



ти ја нарекуваш Луна ти е омилената за фотографирање?

Точно така. Месечината честопати ја користам како модел во моите фотографии. Сама по себе како небесно тело гледано од наша перспектива е најлесна за фотографирање. Секако, и за да извадите добра фотка од неа е потребно да внесете параметри за таа намена, како и да имате соодветен објектив. Сепак, претпочитам да ја фотографирам во комбинација со објекти на земјата, згради, планини, езера, реки, растенија, или пак во комбинација со ѕвезди на небото.

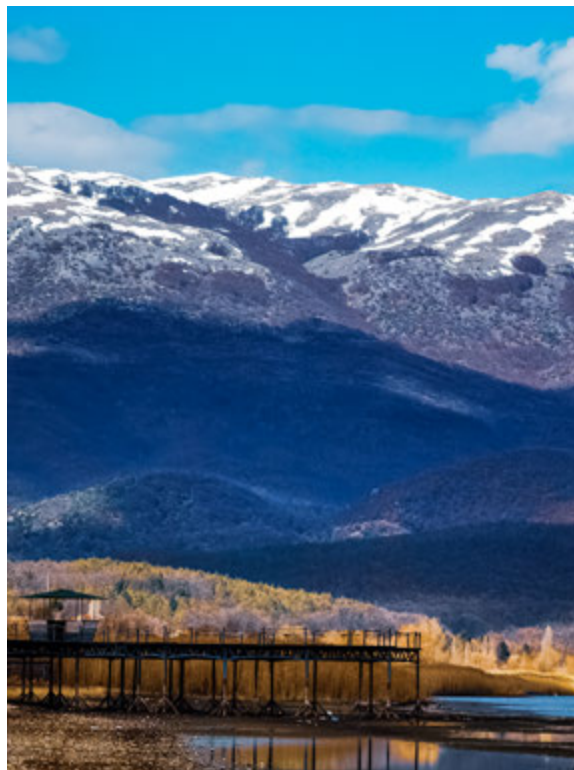
Како се подготвуваш за фотографирање и како знаеш дека си го „фатил“ моментот што си го планирал?

Кога знаете дека ве очекува патување, задолжителна проверка на опремата, задолжително полнење на батеријата, за секој случај една батерија си носам и како резерва. Субјективна процена е дали ви е потребен и статив. Не знаеш кога и дали ќе ти притреба. Подготовките зависат и во однос на условите во кои се наоѓате, отворен, затворен простор, природа, сончево, облачно, дождливо време, ноќни услови... Се што наведов бара различни нагудувања. Во однос на моментот преовладуваат многу фотографии, а ги избирам само тие што мислам дека ја доловиле композицијата или приказната што сум ја замислил во тој одреден момент.

Кога се создаваат најдобрите фотографии? Можеш ли да одоле-**еш на некој непланиран момент?**

Зависи што фотографирате и во какви услови. Доколку сте во природа, најмногу ги сакам боите на изгрејсонцето, чудесната убавина на залезот, но и ведри ноќи со одлична видливост. Топлите бои и тонови даваат одлични визуелизација на фотографиите. Сепак, со добра инспирација и интересна околина околу вас, секој момент може да биде погоден за да направите одлични слики. Но, за оние другите – документаристичките, фоторепортерските дела се оние за коишто верувам дека може да поместат работи, да направат промена, да остават вреден белег во некое време, промена, значат нешто во некој актуелен момент како сведоштво на животот и човекот.

К. Л.





ЕСМ

ЕНЕРГИЈАТА НА НАШАТА ЗЕМЈА

#останиодговорен #носимаска #држидистанца